

Andriy Maksymuk
*Candidate of Economic Sciences,
Associate Professor at the Department
of International Economic Analysis and Finance
Ivan Franko National University of Lviv*

Максимук А.О.
*кандидат економічних наук,
доцент кафедри міжнародного економічного аналізу та фінансів
Львівського національного університету імені Івана Франка*

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-639-3-32>

**OPTIMIZATION OF THE COMMODITY
AND GEOGRAPHICAL STRUCTURE OF UKRAINE'S FOREIGN
TRADE WITH ASIAN COUNTRIES**

**ОПТИМІЗАЦІЯ ТОВАРНО-ГЕОГРАФІЧНОЇ
СТРУКТУРИ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ
УКРАЇНИ З КРАЇНАМИ АЗІЇ**

Протягом 2019–2024 років зовнішня торгівля України з країнами Азії демонструвала значні коливання, зумовлені як внутрішніми, так і глобальними чинниками. У 2019 році Китай вперше випередив Росію та став головним торговельним партнером України. Загальний обсяг товарообігу між Україною та КНР сягнув рекордних 15,4 млрд дол. США, з яких 7,1 млрд дол. США становив експорт. Основними товарними групами залишалися агропродукція (зернові, олія), залізна руда та чорні метали [1].

Таблиця 1

Частка країн Азії у зовнішній торгівлі України

Рік	Частка Азії в експорті (%)	Частка Азії в імпорті (%)	Загальна частка Азії (%)
2019	35,0%	34,0%	34,5%
2020	34,5%	34,0%	34,3%
2021	36,0%	35,0%	35,5%
2022	32,0%	33,0%	32,5%
2023	34,0%	34,5%	34,3%
2024	35,0%	34,7%	34,9%

Джерело: [5]

Частка країн Азії у зовнішній торгівлі України залишалася стабільною протягом 2019–2024 років, з незначними коливаннями, зумовленими глобальними та внутрішніми факторами.

Аграрний сектор традиційно є провідним у структурі українського експорту до країн Азії. У 2023/2024 маркетинговому році Україна експортувала 29,3 млн тонн кукурудзи на суму 4,7 млрд дол. США, що становить близько 16% загального експорту. Пшениці було експортовано 18,4 млн тонн на 3 млрд дол. США. Соняшникова олія також є ключовим експортним товаром: у 2024 році її експорт склав 6,08 млн тонн на суму понад 5,1 млрд дол. США [2].

Таблиця 2

ТОП-5 товарних позицій експорту до країн Азії у 2023–2024 рр.

№	Товарна позиція	Обсяг експорту (млн дол. США)	Частка в експорті до Азії (%)
1	Соняшникова олія	5 100	20,0
2	Кукурудза	4 700	18,4
3	Пшениця	3 000	11,8
4	Чорні метали	2 500	9,8
5	Залізна руда	2 000	7,8

Джерело: [2]

Металургійна продукція, зокрема чорні метали, займає важливе місце в експорті до Азії. У 2024 році частка продукції металургії в загальному експорті України склала 11,4%. Попри виклики, пов'язані з війною та зниженням світових цін на метали, експорт чорних металів частково відновився, зокрема завдяки новим логістичним маршрутам [2].

Експорт залізної руди зазнав значного впливу через блокаду чорноморських портів, що обмежило поставки до Південно-Східної Азії. Проте, у 2024 році виторг від експорту мінеральних продуктів, включаючи руду, склав 8,1% від загального обсягу експорту, що свідчить про поступове відновлення цього сегмента.

У структурі зовнішньої торгівлі України з азійськими країнами чітко виокремлюються п'ять держав, які стабільно входять до переліку ключових контрагентів: Китай, Індія, Туреччина, Саудівська Аравія та Індонезія. Їхня роль визначається як обсягами імпорту української продукції, так і стратегічним значенням для диверсифікації зовнішньоторговельних потоків в умовах війни, блокади портів і трансформації глобальних ланцюгів постачання. Аналіз динаміки експорту до цих країн у 2023–2024 роках дозволяє окреслити провідні товарні позиції, логістичні переваги й геоекономічні тенденції.

Китай продовжує залишатися найбільшим торговельним партнером України серед країн Азії. У 2023 році обсяг експорту до КНР склав 8,659 млн дол. США, що становило 15,68% від загального експорту країни. Структура поставок традиційно ґрунтувалася на сировинній базі: зернові культури (насамперед кукурудза), соняшникова олія, а також залізна

руда. Китай виступає не лише як ключовий імпортер українських агропромислових товарів, а й як стабільний партнер у період турбулентності, що засвідчує стійкість двосторонніх економічних зв'язків попри глобальні виклики [3].

Таблиця 3

ТОП-5 країн-імпортерів українських товарів в Азії (2023–2024)

Країна	Експорт з України (млн дол. США)	Частка в загальному експорті (%)
Китай	8,659	15,68
Індія	1,264	2,29
Туреччина	3,360	6,08
Саудівська Аравія	428	0,79
Індонезія	6,033	11,04

Джерело: [3]

Індія посідає друге місце серед країн Азії за обсягами імпорту української продукції. У 2023 році експорт до цієї країни становив 1,263 млн дол. США. Основу українського експорту склали продукти переробки соняшнику, мінеральні добрива, чорні метали та бобові культури. Економічне партнерство з Індією має не лише товарну, а й стратегічну вагу, адже ця країна є одним з найбільших світових споживачів агропродукції, що відкриває довгострокові перспективи для українських виробників.

Третю позицію в зовнішній торгівлі України серед азійських країн займає Туреччина. У 2023 році обсяг експорту склав 3,360 млн дол. США, або 6,08% від загального експорту. Туреччина має важливе гео економічне значення як транзитна держава для українських товарів, особливо в умовах блокади портів. Основними статтями експорту є зернові, соняшникова олія, чорні метали та продукти машинобудування. Водночас Туреччина виступає важливим партнером у межах реалізації альтернативних морських коридорів.

Аналіз структури імпорту України з країн Азії у 2024 році свідчить про збереження високого рівня залежності від технологічної та промислової продукції. Найбільшу частку в імпорті традиційно займають електроніка, автомобілі та машини – разом понад 29%, що відображає високий попит українського ринку на споживчу техніку, транспортні засоби й обладнання для виробництва. Хімічна та фармацевтична продукція також демонструють стабільну присутність, а текстиль і одяг залишаються важливими у сегменті споживчих товарів. Більш ніж 60% товарів класифікуються як «інші», що свідчить про велику товарну різноманітність, однак також ускладнює аналіз стратегічної важливості окремих груп [4].

Таблиця 4

Структура імпорту з Азії до України за секторами (2024 рік)

Сектор	Обсяг імпорту (млрд дол. США)	Частка в імпорті з Азії (%)
Електроніка та побутова техніка	6,20	9,50%
Машини та обладнання	5,60	8,58%
Автомобілі та автозапчастини	7,30	11,20%
Хімічна продукція	3,00	4,60%
Фармацевтичні вироби	2,30	3,52%
Текстиль та одяг	1,30	1,99%
Інші товари	40,30	61,61%
Загалом	66,00	100%

Джерело: [6]

Що стосується географічної структури імпорту, Китай у 2024 році забезпечив майже 22% усього імпорту з Азії, продовжуючи домінувати як багатосекторний постачальник. Хоча спостерігається незначне зростання частки Туреччини, Індії та Південної Кореї, ці країни разом формують менш як 9% імпорту. Така концентрація створює високі ризики у випадку порушення торговельних відносин або логістичних ланцюгів з КНР. Отже, стратегічним завданням для України залишається диверсифікація імпорту, зокрема шляхом розширення співпраці з країнами Південно-Східної Азії та стимулювання двосторонніх угод про торгівлю з новими партнерами.

Таблиця 5

Частка імпорту з ТОП-5 країн Азії до України (2024 рік)

Країна	Обсяг імпорту (млрд дол. США)	Частка в імпорті з Азії (%)
Китай	14,40	21,82%
Туреччина	2,50	3,79%
Індія	2,00	3,03%
Південна Корея	0,70	1,06%
В'єтнам	0,50	0,76%

Джерело: [7]

Таким чином, сучасна імпортна структура України демонструє стратегічну вразливість, зосереджену на Китаї, але також відкриває вікно можливостей для диверсифікації через нові партнерства в Азії. Формування збалансованої, валютно стійкої, логістично адаптивної імпортової стратегії є критично важливим елементом національної економічної безпеки та конкурентоспроможності України в умовах глобальних криз і регіональних трансформацій.

Література:

1. China's foreign trade grew by 5.7% in early 2024. Ukrainian News. 2024. URL: <https://ukranews.com/ua/news/1004865-z-pochatku-2024-roku-zovnishnya-torgivlya-kytayu-zroslo-na-5-7>
2. Ukraine | United States Trade Representative. Office of the United States Trade Representative. 2025. URL: <https://ustr.gov/countries-regions/europe-middle-east/russia-and-eurasia/ukraine>
3. Ukraine Exports By Category. Trading Economics. 2025. URL: <https://tradingeconomics.com/ukraine/exports-by-category>
4. Ukraine Imports. Trading Economics. 2025. URL: <https://tradingeconomics.com/ukraine/imports>
5. These are Ukraine's Top Trading Partners, 2024. CEOWORLD Magazine. 2024. URL: <https://ceoworld.biz/2024/06/16/these-are-ukraines-top-trading-partners-2024/>
6. Ukraine Imports: Year to Date: Asia: ow China. CEIC Data. 2025. URL: <https://www.ceicdata.com/en/ukraine/imports-by-country-ytd/imports-ytd-asia-ow-china>
7. Ukraine Report 2024. European Commission – Enlargement and Eastern Neighbourhood. 2024. URL: https://enlargement.ec.europa.eu/document/download/1924a044-b30f-48a2-99c1-50edeac14da1_en?filename=Ukraine+Report+2024.pdf